

закріплено селекцією, як породна ознака. Так, у лайок типовий хвіст кільцем на спині, у фокстер'єрів, ердельтер'єрів, біглей хвіст вертикальною прямостоячий, у лугавих хвіст має горизонтальне розташування у вигляді «прута», у борзих хвіст утворює на кінці невелику кільцеподібність. Породною генетичною ознакою є форма і розмір вушної раковини. Встановлено, що напівстоячі вуха визначає ген *Na*, при цьому кінчик вуха на третину зігнутий у бік слухового входу. Така форма вуха типова для колі, фокстер'єрів. Стояче вухо обумовлено рецесивним геном *h* з генотипом *hh*, воно характерне для німецької вівчарки, лайок, шпіців, французьких бульдогів, бультер'єрів. Багато порід мають висяче вухо з м'яким хрящем від основи вушної раковини. Воно викликано домінантним геном *H*, з генотипом *HH*. Така форма вже спостерігається у багатьох порід. Але вухо варіює по довжині, коли його розміри досягають такої довжини, що край вуха торкається землі. Довговухість типова для спанієлів, гончих, такс, біглей, пуделів, болонок, бассетів. Велике розмаїття у собак спостерігається в будові черепа, щелеп. При одомашненні (доместикації) умови утримання і годівлі собак впливали на формування скелета. Мутаційні процеси, викликані впливом мутагенів в їжі і в навколишньому середовищі, призвели до мутантних ознакам, частина з яких людина закріпила селекційним процесом. В результаті морфологічні особливості скелета черепа, кінцівок, як характерні для вовка і дикої собаки, зазнали змін. З'явилася мопсовидність (укорочення щелепних кісток, особливо верхньої щелепи), поширилася укороченість і викривленість кісток кінцівок, особливо передніх (такси). У деяких мисливських собак, які формувалися для швидкого бігу за звіром, селекція закріпила довгоногість, вузькотілість, довгі лінії голови і шиї (борзі). Більшість елементів скелета обумовлено полігенним типом успадкування, а також впливом факторів зовнішнього середовища. Таким чином, напрямок штучного відбору, який здійснюється людиною для отримання і закріплення бажаних особливостей екстер'єру, супроводжується збільшенням міжпородної мінливості і використанням мутаційного процесу.

Висновок. Таким чином, важливою умовою ведення племінної роботи в собаківництві є ретельний, точний облік та своєчасне виявлення всіх відхилень від норми морфологічних, екстер'єрних та фізіологічних якостей собак. А наведена інформація щодо генетичного успадкування основних селекційних ознак собак є тому підтвердженням.

УДК 636.22

Осінов С. В., студент II курсу магістратури за спеціальністю «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Науковий керівник – Димчук А. В., кандидат с.-г. наук, доцент
Подільський ДАТУ, м. Кам'янець-Подільський, Україна

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ВІДБОРУ СЛУЖБОВИХ СОБАК ДО ПОШУКУ ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН ЗБОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ

Підготовка службових собак до пошуку вибухових речовин, зброї та боєприпасів полягає у виробленні навичку диференціювання запаху вибухової речовини серед інших пахучих речовин, активного, зацікавленого пошуку і

виявлення вибухових речовин, зброї, боєприпасів, які сховані або замасковані в автомашинах, залізничних вагонах, на тілі людини, в її одязі, під одягом, у вантажі або багажі, будівлі або споруді та позначення виявлених речовин характерною поведінкою (сіданням, ляганням тощо).

У результаті відповідної підготовки розвивається спеціалізована діяльність нюхового аналізатора службового собаки та виробляється навик реагування на запах вибухових речовин, зброї, боєприпасів у відносно широкому діапазоні їх кількісних та якісних змін (кількість вибухових речовин, зброї, боєприпасів – грам, кілограм, штук; тривалість знаходження цільової речовини; місце знаходження – у харчових продуктах, одязі людини, її багажі тощо).

Вироблення необхідних умовно-рефлекторних зв'язків на запах вибухових речовин, зброї, боєприпасів варто розпочинати не на комплексний запах вибухових речовин і людини (помічника чи дресирувальника), а на чистий запах вибухових речовин, зброї, боєприпасів, оскільки, він як індиферентний подразник на початковій стадії буде значно поступатися запаху людини, що в свою чергу викличе утворення небажаних зв'язків, а відповідно і помилки у роботі. Тому, під час роботи з предметами, які мають запах вибухових речовин, зброї, боєприпасів дресирувальник (помічник) повинен пам'ятати, що його запах, залишений на цих предметах, є для службового собаки на початку дресирування сильнішим подразником, ніж запах вибухових речовин (зброї, боєприпасів).

Для дресирування до пошуку вибухових речовин, зброї та боєприпасів можуть використовуватись собаки різних порід. Однак, на сьогоднішній день перевага надається наступним породам: німецька вівчарка, бельгійська вівчарка, лабрадор, золотистий ретривер, кокер-спаніель, ягдтер'єр, фокстер'єр та інші.

Добір службових собак для підготовки до пошуку вибухових речовин, зброї та боєприпасів включає проведення комплексу заходів, які направлені на визначення робочих якостей службового собаки, що забезпечать його успішну підготовку та ефективне використання у службі. Результати аналізу керівних документів дозволили зробити. Висновки, що, як правило, комплектування органів Держприкордонслужби службовими собаками здійснюється за рахунок тварин, вирощених у відомчих розплідниках, шляхом закупівлі їх у фізичних та юридичних осіб, що займаються розведенням тварин, а також надходжень з військовослужбовцями військової служби за контрактом.

Добір службових собак розділяють на два етапи. Перший етап включає попереднє вивчення службових собак в цілях відбору для дресирування (під час закупівлі та відправлення у Кінологічний навчальний центр), а другий етап – ретельне вивчення службового собаки під час дресирування.

Придатність до служби та загальна оцінка службових якостей собаки встановлюється шляхом визначення стану здоров'я, віку, а також зовнішніх ознак, що вказують на її порідність і працездатність. Собаки, які прибувають для комплектування Державної прикордонної служби України з метою підготовки до пошуку вибухових речовин, зброї та боєприпасів, мають бути з міцною нервовою системою, добре розвинутими органами чуття та умовним рефлексом апортування. Екстер'єрні дані й вгодованість собаки повинні забезпечити її максимальну працездатність та витривалість.

Загальний фізіологічний розвиток службових собак, стан здоров'я і вгодованість визначаються спеціалістом ветеринарної медицини органу Держприкордонслужби шляхом загального клінічного огляду. Відібрані собаки мають бути здоровими, без травматичних пошкоджень та хвороб шкіри. Одночасно визначається наявність неусувних вад та недоліків. Вік собаки визначається за її реєстраційними документами (паспорт, родовідна картка), а також за визначеною методикою встановлення віку службового собаки (станом зубної системи).

УДК 378.1

Пецан Г. П., студент II курсу магістратури за спеціальністю «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Науковий керівник – Димчук А. В., кандидат с.-г. наук, доцент
Подільський ДАТУ, м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ ІНСПЕКТОРІВ-КІНОЛОГІВ ЗІ СЛУЖБОВИМИ СОБАКАМИ ДО ПОШУКУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ І ПСИХОТРОПНИХ

З метою недопущення випадків незаконного переміщення через державний кордон, у тому числі з використанням схованок, наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на державному кордоні здійснюється комплекс дій та заходів – огляд транспортних засобів і вантажів. Під час огляду застосовуються заходи контролю першої та другої лінії прикордонного контролю, які забезпечуються, у тому числі, використанням службових собак спеціально підготовлених до пошуку зазначених речовин.

Методика дресирування службових собак до пошуку наркотичних засобів і психотропних речовин – це науково обґрунтована система вироблення у службових собак комплексу необхідних навиків з метою використання їх для пошуку цих засобів і речовин. Вона обумовлює загальну кількість навиків, що забезпечують використання службових собак для пошуку наркотичних засобів, і психотропних речовин; завдання і нормативи підготовки службових собак за періодами їх дресирування (початковий, основний і заключний); вироблення навиків окремо або в комплексі з іншими; режим дресирування службових собак з урахуванням їх індивідуальних особливостей поведінки, ступеня підготовки і стану формування умовних рефлексів під час занять; вплив конкретної обстановки та інших умов на роботу службового собаки; можливі помилки дресирувальників, які викликають утворення у службових собак небажаних умовних рефлексів, а також способи їх попередження.

Важливість використання спеціальних собак для пошуку наркотичних засобів і психотропних речовин з метою посилення служби прикордонних нарядів важко переоцінити. Результати оперативно-службової діяльності органів та підрозділів охорони державного кордону показують, що за допомогою службових собак щорічно виявляється від 80 до 200 кілограм наркотичних засобів та сотні тисяч психотропних речовин, що становить більше 70% від загальної